

Mijo Korade (1947. – 2020.)

Dana 1. studenoga 2020. godine prerano nas je, u 74. godini života, napustio Mijo Korade, ugledni hrvatski povjesničar, jednako cijenjen kao pionirski istraživač nekih tema iz hrvatske prošlosti i kao ugledan predavač na hrvatskim visokoškolskim ustanovama. Time se nekom, nama nepojmljivom silom, nastavlja vremenska kontinuirana crna nit koja je hrvatsku historiografiju u posljednjih nekoliko godina osakatila gubitkom nekoliko najutjecajnijih hrvatskih povjesničara druge polovine 20. i početka 21. stoljeća. M. Korade je svoj znanstveno-istraživački napor usmjerio prema području crkvene historiografije odnosno prema istraživanju crkvene i religijske povijesti ranog novog vijeka, dakle slabo istražene teme iz još uvijek nedovoljno razmotrenog razdoblja od 16. do kraja 18. stoljeća. Iako je i ranije, što ćemo spomenuti kasnije, bio profesor povijesti, njegov intenzivni profesorski rad započeo je godine 1997. kada je kao vanjski suradnik izabran za predavača na Odsjeku za povijest Hrvatskih studiji Sveučilišta u Zagrebu. Znanstvenici i nastavnici njegove generacije kao i oni mlađi, te studenti dijele zajedničko mišljenje o njemu kao osobi koja se isticala prije svega svojom humanošću, prijateljskim pristupom, skromnošću, samozatajanošću, ali i otvorenom sklonošću za dijeljenje nepoznatih znanstvenih spoznaja sa drugim osobama te pružanjem dobronamjernih znanstvenih i metodoloških savjeta, što je bilo osobito uočljivo u njegovom mentorskom radu. U to sam se i osobno uvjerio upoznavši ga kao mladi povjesničar prilikom njegovih posjeta Odsjeku za povijesne znanosti HAZU u Zagrebu pri čemu je, u velikoj mjeri i kroz intimne razgovore, utjecao na izbor tema kojima ću se u budućnosti baviti. Istovremeno, u znanstvenom i nastavničkom radu iskazao se širokim znanjem stečenom kroz osobno obrazovanje na ponajboljim ustanovama u Hrvatskoj i inozemstvu na kojima se studirala povijest te izvrsnim poznavanjem literature, vrela i metodolo-

gija za istraživanje historiografskih tema kojima se bavio što je rezultiralo velikim I znanstveno nezaobilaznim znanstvenim opusom kao I raznolikošću ranonovovjekovnih tema o kojima je držao učena I nadahnuta predavanja studentima.

Mijo Korade rođen je 11. rujna 1947. u Delkovcu u Hrvatskom Zagorju od oca Lacka i majke Ane rođ. Žvigač, kao najmlađi od četvorice sinova u obitelji. U intervjuu danom časopisu studenata povijesti Hrvatskih studiji *Lucius* 2019. godine, M. Korade je kao osnovne razloge koji su ga ponukali općenito na obrazovanje I interes za znanost, a osobito za historiografiju istaknuo dva čimbenika. Od djetinjstva je iskazivao ljubav prema čitanju povijesnih knjiga iz obiteljske biblioteke, a u srednjoj školi, kako je kazao u spomenutom intervjuu, značajan poticaj njegovom interesu za prošlost dao je njegov profesor povijesti "koji je svojim pristupom prema povijesnim događanjima zaista znao oduševiti učenike i motivirati ih na samostalno istraživanje povijesnih tema". Taj poticaj za znanjem, koji se u nekim mladim ljudima javlja spontano, uvjetovao je I njegov daljnji životni put. Nakon završene gimnazije studirao je na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu gdje je završio filozofiju 1971. i teologiju 1975. godine. Nakon dvije godine službovanja kao vjeroučitelj u Osijeku (1975. – 1977.), a kao posljedica želje nadarene mlade osobe za znanstvenim usavršavanjem, M. Korade započeo je "rimsko" razdoblje svojeg obrazovanja na Fakultetu crkvene povijesti Papinskoga sveučilišta Gregoriana u Rimu koje je, s prekidima, trajalo od 1977. do 1989. godine. Tamo je prvo magistrirao 1980., nakon čega se vratio u Zagreb gdje je predavao povijest na gimnaziji Nadbiskupskoga dječakškoga sjemeništa od 1980. do 1982., a bio je i profesor crkvene povijesti na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu (1980. – 1981. i 1988. – 1991.) čime je izrazio svoju ljubav za prenošenjem stečenih znanja na mlađe generacije. Treba istaknuti da je u razdoblju od 1981. do 1984. Radio pri Povijesnom zavodu Družbe Isusove u Rimu kao urednik i autor tekstova enciklopedijskoga djela *Diccionario de Historia de la Compañia de Jesús* (4 sveska, Rim – Madrid, 2001.). Vrhunac njegova znanstvenog usavršavanja bila je uspješna obrana doktorske disertacije naslovljene *La 'Missione illirico-dalmata' dei gesuiti (1852-1900) – Svolgimento, metodo e risultati* 1988. godine na prestižnom Fakultetu crkvene povijesti Papinskoga sveučilišta Gregoriana u Rimu pod mentorstvom uglednog crkvenog povjesničara Giacomo Martina. Središnja tema njegove disertacije bila je povijest isusovačkih misionara u 19. stoljeću pri čemu se najvećim djelom koristio dnevnicima pojedinih misionara, njihovim izvješćima i drugim nepoznatim arhivskim gradivom koje je tada bila potpuno nepoznato. Kako je istaknuo u intervjuu danom 2019. časopisu *Lucius*, na cijelu njegovu generaciju studenata povijesti na *Gregoriani* veliki metodološki utjecaj imala su načela staronjemačke škole, osobito Hubert Jedin. Francuska historiografija okupljena oko *Anala* nije imala bitan utjecaja na obrazovanje povjesničara njegove generacije na *Gregoriani*. Stoga se istraživanju historiografskih tema koje su ga znanstveno najviše privlačile – novovjekovne povijesti katoličanstva, redovništva i školstva na prostoru tadašnje Hrvatske, morao

osloniti na osobno usavršavanje čitanjem relevantne literature i primjenom suvremenih metoda u istraživanju vrela za spomenute povijesne probleme.

Tijekom 1990. i 1991. godine uspješno je radio i dovršio posao na utemeljenju Hrvatskoga povijesnoga instituta u Beču čiji je bio prvi pročelnik. Djelovanje ovog instituta polučilo je dobre rezultate jer je kroz njega omogućen boravak i studiranje hrvatskih studenata u Beču od kojih su neki tamo završili studije i potom postali priznati u svojim znanstvenim i umjetničkim profesijama – od hrvatske umjetnosti i glazbe do historiografije. Pored toga, kako je napomenuo sam M. Korade, mogućnost dugotrajnijih boravaka u Hrvatskom povijesnom institutu u Beču, u razdoblju obilježenom slabo organizairanom europskom znanstvenom suradnjom te lošim financijskim stanjem u znanstveno-nastavnim ustanovama u samoj Hrvatskoj, iskoristili su znanstvenici iz niza hrvatskih znanstvenih ustanova, posebice tijekom njihovih istraživanja arhivskog gradiva u bečkim arhivima. No, kao što često biva kada je formiranje ustanove takvog tipa zapravo polučeno ponajviše trudom jednog entuzijasta, ova ustanova s vremenom gubi značaj odlaskom idejnog nositelja i organizatora u druge znanstvene avanture. Zato se, istaknuo je u već rečenom intervjuu M. Korade, "Danas manje-više i jedan i drugi aspekt instituta ugasio te mislim da on trenutno postoji samo na papiru".

Početak devedesetih godina 20. stoljeća M. Korade usmjerio je svoj znanstveni interes na istraživanje povijesti isusovaca u Hrvata. Ova je tema znanstveno ponajbolje valorizirana kroz znanstveno uspješan i od znanstvene zajednice hvaljen međunarodni znanstveni skup "Isusovci u Hrvata". M. Korade sudjelovao je u organizaciji i koordinirao samim skupom, a ponajviše njegovim zalaganjem radovi sa ovog skupa objelodanjeni su u zborniku na hrvatskom, a potom i na engleskom jeziku te danas predstavljaju značajan doprinos poznavanju djelovanja isusovaca na hrvatskim i srednjoeuropskim prostorima. Istovremeno je sudjelovao u organizaciji izložbe "Isusovačka baština u Hrvata: u povodu 450. obljetnice osnutka Družbe Isusove i 500. obljetnice rođenja Ignacija Loyole", koja je održana u Muzejskome prostoru u Zagrebu od prosinca 1992. do ožujka 1993.

Značajan pomak u znanstveno-istraživačkoj karijeri M. Korade predstavljalo je zaposlenje u Hrvatskom institutu za povijest u Zagrebu godine 1996. Ovdje je iste godine postao voditelj projekta "Hrvatska latinistička historiografija", potom od 2002. voditelj projekta "Historiografija hrvatskoga redovništva u XVII. i XVIII. stoljeću", te od 2005. godine voditelj projekta "Civilna Hrvatska ranoga novovjekovlja – politički, društveni i kulturni aspekti". Istraživačke teme i ciljevi svih triju spomenutih projekata zorno odražavaju njegov najuži znanstveni interes: latinski narativi historiografskog sadržaja, kulturna i crkveno-religiozna povijest Hrvatske te problematika hrvatskih misionara u svijetu u ranom novom vijeku. Osobit znanstveno-istraživački entuzijizam iskazao je kroz proučavanje tema koje do tada nisu niti bili zamijećene u hrvatskoj, a kamoli u svjetskoj historiografiji, a ukazivale su na velik doprinos hrvatskih misionara na širenje kršćanstva među narodima na drugim

kontinentima. Istraživao je hrvatske preoceanske misionare i istraživače 17. i 18. stoljeća, dotad nepoznate istraživače Južne Amerike. Proučavao je i problematiku djelovanja hrvatskih profesora i obrazovanja studenata, osobito na sveučilištima Srednje Europe, kulturne, znanstvene i vjerske veze Hrvata s drugim europskim zemljama, a u spektar užeg znanstvenog interesa spadalo je i istraživanje pobožnosti u hrvatskim krajevima te crkvenog vjerskog djelovanja u hrvatskim krajevima u spomenutom razdoblju. Nemalo znanstveno-istraživačkog truda posvetio je problematici starije hrvatske kajkavske književnosti, vjersko-prosvjetnoj i kulturnoj povijesti sjeverozapadne Hrvatske.

Kako u njemu nikada nije ugasla želja za prenošenjem stečenog znanja na studente povijesti odnosno za nastavničkim radom, godine 1997. je, kao vanjski suradnik, počeo nastavničku suradnju sa studijem povijesti na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu predavanjima iz važnog kolegija "Hrvatska latinistička historiografija". Ovaj kolegij predavao je i 1999. na istom studiju. Od 2001. na studiju hrvatske kulture (kroatologije) držao je nastavu iz kolegija "Povijest kršćanstva u Hrvata", od 2005. na studiji povijesti kolegije "Hrvatske kronike", "Hrvatski putnici i putopisci od 16.-19. st.", "Istraživanje u hrvatskoj historiografiji 19. st.", "Odnos Crkve i države", "Poruka mira Marka Antonija de Dominisa" i "Razvoj vjerske kulture u Hrvata u 19. st." Od 2005. bio je predavač na doktorskom studiju povijesti Hrvatskih studija, a preddiplomski, diplomski i doktorski studij povijest na Hrvatskim studijima vodio je 2009. – 2013. i 2017. godine. U razdoblju od 2007. do umirovljenja 2017. bio je trajno zaposlen na Hrvatskim studijima te je predavao kolegije na studiju povijesti i studiju kroatologije. Tako je od 2007. na studiju povijesti držao kolegij "Povijest školstva u Hrvata do 19. st.", a od 2009. na istom studiju kolegije "Hrvatski pedagozi – prosvjetiteljstvo" i "Povijest redovništva". Od 2010. na studiju kroatologije držao je kolegij "Vjerske sastavnice hrvatske kulture", od 2012. na studiju povijesti kolegij "Ideološki sukobi u Hrvatskoj 19. stoljeća", te od 2014. na istom studiju kolegij "Velikani duha i pera" i "Kulturno-povijesna baština pavlina u Hrvatskoj". Konačno, od 2015. na studiju povijesti držao je kolegij "Isusovci, misije, mitovi i povijest". Ovdje nisu slučajno poimence navedeni svi kolegiji koje je na Hrvatskim studijima držao M. Korade. Naime, oni zorno ukazuju na njegovu učenost kroz poznavanje literature, a posebice relevantnih izvora kako za historioografske teme koje se mogu i moraju razmatrati tek nakon jasnih historioografskih spoznaja o pojedinim povijesnim problemima koji su se paralelno odvijali na općem europskom prostoru kroz dugo vremensko razdoblje tako i za one teme koje u našoj historiografiji ponekad nazivaju "sitna povijest", a zapravo predstavljaju dubinsku znanstvenu spoznaju o nekim, naoko marginalnim, ali zapravo za povijest Europe vrlo važnih povijesnih procesa. Naslovi njegovih kolegija ujedno ukazuju da nije bio sklon političkoj historiografiji već radije povijesti kulturoloških fenomena, književnosti, školstva, crkvene i religiozne problematike. To se potvrđuje i sljedećim njegovim riječima zapisanim u spomenutom intervjuu časopisu *Lucius*: "Najviše me

zanimala kulturna crkvena povijest. Nikada se nisam bavio istraživanjem političke povijesti. Osim toga, politička povijest većinom se i svugdje učila pa tako i u Hrvatskoj." Ovaj njegov stav zrcali se i u izboru doktorskih disertacija kojima je bio mentor pa se tako, u više od deset doktorskih radnji zorno očitava njegova znanstvena znatiželja za poviješću latinske historiografije, povijesti književnosti, pobožnosti, žena, emocija ili povijesti svakodnevnice.

I nakon umirovljenja, M. Korade bio je član Znanstveno-nastavnoga vijeća Fakulteta Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu i to do prosinca 2019. godine. Svojim marljivim radom u istraživanju raznih historiografskih tema, koji je rezultirao objelodanjivanjem velikog broja važnih znanstvenih monografija i radova, svojim aktivnim radom na proučavanju i objavljivanju često nepoznatog arhivskog gradiva iz domaćih i stranih arhiva kao i svojim nastavničkim radom na visokoškolskim ustanovama u Hrvatskoj, M. Korade je značajno doprinio razvitku hrvatske historiografije kao i stvaranju novih, kvalitetnih znanstvenih kadrova koji su budućnost hrvatskih humanističkih znanosti, a posebice historiografije. Uostalom, iz spomenutih je razloga u srpnju 2019., nešto više od godine dana prije smrti, Senat Sveučilišta u Zagrebu jednoglasno izabrao u najviše nastavno zvanje – *professor emeritus*.

Mijo Korade pokopan je 6. studenoga 2020. na groblju Peršaves nedaleko od rodnog sela Delkovca u Hrvatskom Zagorju.

Zoran Ladić

